

בדיחה מחדר השירותים

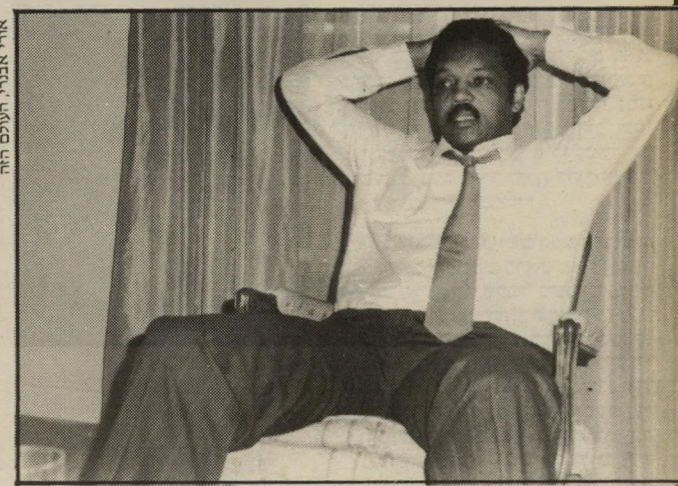

דוקאקיס ובנטסן
בן-עשרים, בן-מהגרים ובן-עבריים

ארבע מצירות הוועידה, שתיים לכנות ושתיים שחורות, נכנסו לחדר-השירותים לנשים של הוועידה הדמוקרטית באטלנטה. אחת מהן, לבן נה, יצאה מאחר התאים ואמרה לנשים השחורות: "אין נייר-טואלט בתא הזה נאל לטפל בזה".

אחת משתי הנשים השחורות, רוזה פרק, צירת המיפלגה הדמוקרטית מג'ורג'יה, התפרסמה בשנות ה-50, כשנהגה אוטובוס ציבורי סירב להסיע אותה. באטלנטה של אז נאסר מרטין לותר קינג המנוח, משום שניסה לש- תות מים פשוטים מברו ציבורי, שעליו התנוסס שלט שאסר את השתייה לשחורים.

סיפור-המעשה מתרחש-השירותים של הנשים — שפורסם בטלוויזיה, מחוץ לחוף — היה חשוב לרכיב מצירי- הוועידה של המיפלגה הדמוקרטית, שבהר במייקל דוקאקיס ובלויד בנטסן כממועמדיה לתפקידי הנשיא וסגן-הנשיא של ארצות-הברית. כי רק

ג'קסון
אהוב ושנוא, מוכר וידוע

תמיכתו של אורח אמריקאי שחור אחר יכולה להבטיח את בחירתם, בנובמבר השנה: ג'סי ג'קסון, מי שהיה מלווהו ושוררו של הכומר מרטין לותר קינג, שנבצח בשנות ה-60. מה שקרה בחדי-השירותים של הנ- שים, שימש אות-אהרה לצירים הר- מוקרטים ולעם האמריקאי: המטרה הסופית עוד לא הושגה. ארוכה הדרך לחרות, לצדק חברתי ולשיוויון-זכויות. הדרך ארוכה, רצופה כוונות טובות, אמנות טפלות, טינה גזעית, אפלייה חברתית.

הדרך לאטלנטה ארכה אצל מייקל דוקאקיס, ג'סי ג'קסון ולויד בנטסן 17 חודשים ארוכים. לפני-הם עוד ארבעה חודשים נוספים, ואו יחיל-ש העם האמריקאי על גורלם וגורלו, ואולי גם גורלנו.

דרוש
"האפי אנד"
את הדרך לאטלנטה עשיתי כמ- טוס. את פתיחת הוועידה, ואת

מיפלגות עלבון נורא

שקד נאלחו' התפוצץ
שמיר. לא אתנצרו'
זעק שחל. באוויר
ניסרה האשמה איומה.

מעכשיו ועד הבחירות יהיו הרבה בדיחות כאלה — סערות-ככוס-מים של עסקנים. השר משה שחל הטיח בפני יצחק שמיר האשמה נוראה: שהוא מוכן למ- סור את "יהודה ושומרון" בידי המינהל של שחל, לא פחות ולא יותר.

לפי שחל, הציע שמיר את ההצעה הזאת לנשיא ניקולאי צ'אוצ'סקו, וזה העביר אותה לאש"ף. ואכן, דובר אש"ף, בסאם אברשריף, טען כי נשיא רומניה העביר לאש"ף הצעה כזאת מטעם שמיר. "שקד נאלחו' התפוצץ שמיר. ההא- שמה הרתיחה אותו והוציאה אותו משלוותו הרגילה. הוא תבע התנצלות על העלבון הצורב. בין השניים עפו פגזים מילוליים. כל אחד תבע את עלבונו מן השני.

בין בגין וסאדאת. מה קרה באמת? איך נולד החשד המחריר כאילו מוכן יצחק שמיר לשלום? אין צורך בחקירה מסופעת, כדי לשחזר את המהלך: ניקולאי צ'אוצ'סקו מבקש לתווך בין ישראל ואש"ף. יש לו הרבה צרות בבית. המצב הכלכלי ברומניה מחפיר. הונגריה וגרמניה מאשימות את צ'אוצ'סקו בכך שהוא עוסק בפשע לאומי ויוזם להשמיר אלפי כפרים של בני המיעוט ההונגרי והגרמני במדינתו. נשיא רומניה רוצה גם למצוא חן בעיני האמריקאים, כדי לזכות בהטבות כל- כליות לארצו.

בשעתו תיווך צ'אוצ'סקו בין מנחם בגין ואנוור אל-סאדאת. הוא הבטיח לסאדאת שבגין אכן רוצה בשלום, וזה השפיע על סאדאת ערב בואו לארץ. עכשיו היה צ'אוצ'סקו רוצה לזכות בעלי-דפנה דומים ולתווך בין יאסר ערפאת ויצחק שמיר.

תירגום חופשי. כשנשאל שמיר על תוכנית-השלום שלו, אמר מן הסתם לנשיא הומוני שהוא מוכן למסור את תושבי יהודה ושומרון וחבל-עזה ל"י- דימביל עצמי פלסטיני, בהתאם להס- כמי קמפ-דייוויד. כמו בגין ומשה דיין בשעתו, הוא גם הוסיף מן הסתם כי ישראל לא תבדוק בציציות הפלס- טינים שיקבלו לידיהם את המינהל כדי לקדם את העניין, "תירגם" צ'אוצ'סקו את הדברים לשפה המובנת לאש"ף. בתירגום זה נשמעו כמו נכונות של המסור למסור את השטחים הכ- בושים למינהל האזרחי של אש"ף. אש"ף קיבל גירסה זו מפי צ'אר צ'סקו, ואחרי ריון רחה אותה. העמדה הרישמית של אש"ף, כפי שהיא עומדת עתה, היא שיש למסור את השטחים הכבושים לתקופת-מעבר לידי האו"ם, והמתן על השלום יתנהל בין ישראל ואש"ף, במיסגרת ועידה בינלאומית.

פשע השלום. על רקע זה, הוויכוח בין שחל ושמיר מגוחך. איש מיפלגת-העבודה מאשים את מיפלגת-העבודה בנכונות להתפשר עם אש"ף, בעוד בנכונות למכור את שיטחי ארץ- ישראל לירדן. שני הצדדים אכן צריכים להתנצל. ברור כי אף אחד מהם אינו אשם בפשע הנורא של חתימה לשלום.

כיום של הפוליטיקה האמריקאית, המ- שיר לרוץ, ללא מרכאות. כשהתייצבו המועמדים למיכחן ה- שחקנים של ההצגה הנוכחית, היה ג'קסון אהוב ושנוא, מוכר וידוע, מושמץ ונרדף, מנצח ומנוצח. במע- רכת-הבחירות של שנה זו היה ג'סי ג'קסון למנהיגם של השחורים, של יוצאי ארצות מרכז ודרום אמריקה, של הפועלים, של האיכרים, של קבוצות מיעוט רתיות, של ההומוסקסואלים, של נשים ואמהות לא-נשואות, של וקנים, חסרי-בית ופסיונרים: מי אמר שהוא שחור? שאלו לעיתים קרובות העיתונאים, כותבי-המאמרים, פרשני הטלוויזיה.

אטיאט החלה אמריקה להתעורר, היא קמה בבוקר, על כוסי-קפה, והכירה בעובדה החדשה: יש מנהיג שחור למיפלגה הרמקרטית, המיפלגה הגדו- לה ביותר, המיפלגה בעלת השורשים העמוקים והמסופעים ביותר בכל חלקי הציבור של ארצות-הברית, על כל מדינותיה.

ג'קסון יכול להיות ב-1988 מנהיג של המיפלגה הרמקרטית, אך אינו יכול עדיין לעמוד בראשה. השחורים והמיעוטים האחרים לא יצאו עדיין מחר-השורות של האדם הלבן.

מייקל דוקאקיס, לבן, דור ראשון למהגרים מיוון, יווני אורתודוכסי, בן מיעוט דתי. אשתו יהודיה. זוהי לפי שעה, המנה המירבית שהעם האמריקאי מוכן לעכל בתפריט שיוויון-הזכויות וחרות האזרח.

מאבוקו של ג'סי ג'קסון במנגנון ובמנהיגות המסורתית של המיפלגה הדמוקרטית היה למילחמת גוגיזמוג. לעיתים היה נדמה כי המיפלגה תת- פלג, תתפוצץ, תתרסק, תיכנע ליריב הרפובליקאי, ובלבד שלא להכיר במציאות החדשה: שצאצא של עבדים יכול ורשאי להיות למנהיג האומה — מנהיג ללבנים, לשחורים, לצהובים, וליהודים.

כל זה לא קרה. המיפלגה לא התי- פלגה. ג'קסון לא נוצח.

יווני
כושי ומיליונר
הרגע הגדול הגיע: המועמד מיי- קל דוקאקיס עלה אל כימת-הגד- אמים. הטלוויזיה מראה את ג'מי קארטר בתא-הכבוד. מאחוריו, מחיך את חיוך-הניצחון שלו, ג'סי ג'קסון, הג'ק (מגביה) שהביא את דוקאקיס אל הבימה שמעליה הוא נואם את נאום הנשיא הבא (בן מקוויים 4000 הצירים, ואיתם חלק גדול של העם האמריקאי) של ארצות-הברית. גם ההמשך ידוע: הוועידה הסתיימה, הבאלונים התרוממו, הקונפטי ירד ממ- רומי הגג, כגשם ולעפות. כל מישפחת דוקאקיס עלתה אל הבימה, איתה מישפחת בנטסן ואחריה מישפחת ג'ק- סון. גם מישפחת קארטר, מונדייל, (המשך בעמוד 36)

כוונות טובות. הם רוצים באמריקה חופשית, דמוקרטית, שחרת-שלום, שיוויונית ככל האפשר, מחונכת, תר- בותית, מולדת אמיתית ושווה לכל תושביה, גזעית, אמונתית ואורחית. הדרך לגידוען של המיפלגה ה- דמוקרטית היתה רצופה בכוונות טובות וביצוע אכזרי. ועידת-הבחובות הסוביי- טיות של שנות ה-40, ה-50 וה-60 היו תיאטרון-ילדים לעומת מה שראיתי וחוויתי בוועידה הדמוקרטית ה-100, ביולי 1988, באטלנטה, ג'ורג'יה.

המיפלגה הדמוקרטית נחושה ברצו- נה לנצח. מאז עזב ג'מי קארטר את הבית הלבן, ב-1980, אחרי ארבע שנים קצרות של שילטון דמוקרטי, גבר התיאבון. ברצונה הנחוש לנצח, החליטה ה- מיפלגה, ראשיה ועסקניה, כי לא יקחו על עצמם שום סיכונים. התסריט נכתב, הבימה הוקמה (בתקציב של שלושה מיליון דולר), השחקנים (צירים) הובאו העירה. הבימאים נשכרו, הזוקורים חוברו לקוויד-החשמל וההצגה החלה. באמריקה, כל הצגה וכל סרט צריכים גם להסתים ב"האפי אנד". סוף טוב, הכל טוב. וכרי לראות את סופו של הסרט הזה צריך יהיה לחכות בסבלנות עד נובמבר הקרוב.

מי אמר שהוא שחור?

כמו בכל הצגה, נבחרו השחקנים הראשיים במסע-אלונקות מייגע, שחלקו תחרות-יופי, חלקו מיפגן של כוח וכסף, חלקו מירוץ של דיעות ורעיונות וחלקו הגדול מאבק ציני ואכזרי, על כסיהכחוננו, הבכורה וסיר- הבשר.

למירוץ זה התייצב מיכאל דוקא קיס. כמו המיכאל של מוסקוזה (גורבאצ'וב). הוא היה בלתי-ידיעו כמעט — מושל דן אלמני של מדינת מאסאצ'וסטס ובן למהגרים יווניים.

כמו בכל מחזה יווני קלאסי, גם במחזה זה לא חסרו הפתעות, שחקני- מישנה, עלילות צדדיות והתרחשויות מפתיעות: ג'סי ג'קסון שיחק אותן. ב- 1984, במערכת-הבחירות שבה הציגה המיפלגה הדמוקרטית את מועמדה וולטר מנדייל וג'ורג'לריון פרארו, לא היה ג'קסון אלא מנהיגם של בני המיעוט המנוצל, שרק לפני 100 שנה היו סבותיהם וסביהם עבדים של הדמוקרטים הרפובליקאים של אז. ג'קסון הצליח אז להתרומם מרמתו של מנהיג כושי לרמה של מנהיג לאומי מוכר, אך לא יותר מזה.

בארבע השנים האחרונות, בין ועידה לוועידה, בין מערכת-בחירות למערכת הנוכחית, אחרי כישלונם החרוץ של מונדייל ופרארו — נעלמו כל מועמ- דיה ומנהיגיה של המיפלגה. חלקם יצא לפנסיה, חלקם להוראה במיכללות לעסקים, לעבודה במישרדי-עורכיי הדיון, בקונגרס ובסנאט. רק ג'סי ג'קסון, הרץ-למרחקים-ארר

אורי אבריר העולם הזה